GAZETA LWOWSKA.

We Srodę — Ner. 54. — 12. Maia 1830.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

— Z Tyrolu. —

Goniec Tyrolski i Vorarlbergski donosi z Insbruku z d. 26. Kwietnia: „Tegoroczne Zgromadzenie Stanów Tyrolskich otworzył dzisiaj ze zwyczajną uroczystością Gubernator Hr. Wilczek w towarzystwie Radzcy nadwornego - Kawalera Benz, tudzież w obecności Radzców Gubernijalnych, Marszałka Stanów Hr. Künigl i wszystkich Deputowanych i Urzędników Stanowych.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Rossyja.

— Z Odessy d. 16. (28.) Kwietnia —

Uwiadomienie urzędowe.

Zawiadomiają się kupcy, iż przedsięwzięto potrzebne środki dla ułatwienia wnijścia okrętom ładownym towarami niechwytającemi zarazy morowej na morze Azowskie. Za przbyciem tychże do Kercz okręty te będą ulegały tylko obserwacyi zdrowia przez 8 dni i przeczyszczeniu gazem efektów należących do podróżnych; poczém, bez wykładania na ląd swego ładunku, będą mogły udać się do Taganrogu, gdzie będą wpuszczone z temi samemi ostrożnościami zdrowia, jakich w tym porcie wprzód używano.

Okręty zawijające z balastem, albo ładowne towarami chwytającemi w siebie zarazę morową, nie będą doznawały tych korzyści, nie wnijdą na morze Azowskie, dopóki nie ukończą swojéj kwarantanny w Kercz.

Od d. 28. Marca do d. 12. Kwietnia zawinęło do naszego portu 70 okrętów; 52 wyszło pod żagle. Ogółem przybyło do Odessy 171 statków, a 193 odpłynęło od czasu, jak się żegluga tego roku otworzyła.

— Z Kercz dnia 12. (24.) Kwietnia. —

Mamy przeszło 170 okrętów, z tych 118 odbywa kwarantannę. Morze Azowskie okryte jeszcze strasznemi krami; pomimo to kilka okrętów chciało wnijść na to morze. Te, które wprzódy także popłynęły, musiały się wrócić do Kercz, ponieważ do d. 10. Kwietnia nie mogły jeszcze po morzu Azowskiém pływać okręty.

Multany i Wołoszczyzna.

— Z Jass dnia 17. (29.) Kwietnia. —

Ponieważ przy pomocy Bożéj i przez troskliwość rządu zabojcza zaraza morowa w Multanach ustała; przeto stosownie do zalecenia Wiceprezydenta, podaje się do wiadomości publicznéj, że wjazd do miasta bez odbywania kwarantanny dozwolony jest dla mieszkańców kraju, i że w dniu S. Jérzego odbędzie się jarmark.

Prussy.

Ich Król. Wys. W. Xiężna i Xiężniczka Karolina Hescy zjechały z Fuldy do Berlina i wysiadły w zamku król. w przygotowanych dla siebie pokojach.

W r. 1828 miały Prussy na ludność 12 mil. 726,823 ludzi, 8,223 głuchoniemych, t. j. na 1,548 mieszkańców jednego głuchoniemego. — Najkorzystniejszy był stosunek w Kliwii i Bergu, najniepomyślniejszy w prowincyjach wschodnio - pruskich.

Wielka Brytanija i Irlandyja.

Okólnik Dworski z d. 22. Kwietnia donosi: „Król Jmć dość dobrze przepędził noc z Wtorku na Srodę, i mniéj się uskarżał na przykrość, którą dnia wczorajszego uczuwał.“ Później wyszedł następujący bulletyn: „W zamku Windsorskim, dnia 22. Kwietnia. Król ma się lepiéj. Henry Halford.“

Okólnik Dworski z d. 23. mówi: „Król Jmć przepędził także dobrze noc ze Srody na Czwartek, a dnia wczorajszego rano wydany bulletyn potwierdza pomyślne doniesienie o zdrowiu Króla Jmci. Jeden tylko lekarz znajduje się przy Królu. Monarcha podpisał we Środę pewną liczbę urzędowych dokumentów i rozporządzeń, ściągających się po większéj części do urzędu skarbowego.“

Courrier z d. 23. Kwietnia wyraża, że wiadomości z Windsoru o zdrowiu Króla poczynają być tak pomyślne, jak owe, które bulletyn z dnia poprzedzającego ogłosił.

W dniu 23. Kwietnia, w dniu imienin Króla

)(

Jmci, w którym jak wiadomo obchodzone bywają urodziny Króla Jmci, wszystkie publiczne urzędy i bank były zamknięte; wszelako nie grzmiały jak to bywa, działa Toweru, a nawet inne uroczystości korporacyj odłożono, dopóki Król zupełnie nie przyjdzie do zdrowia.

W d. 20. Kwietnia, Xiążę Lieven miał długą konferencyją z Hr. Aberdeen w urzędzie spraw zewnętrznych, gdzie w d. 21. od wpół do trzeciej prawie trzygodzinne narady gabinetowe trwały.

Courrier mówi: „Mylna jest wieść w obiegu, podług której Izba niższa na nowo ma być odroczona. Możemy zapewnić, że posiedzenia obudwóch Izb Parlamentu, jak początkowie zapowiedziano, rozpoczną się w Poniedziałek dnia 26. Kwietnia.

Rozkaz, wydany przez Króla pod d. 2. Lutego ku ulepszeniu stanu niewolników w Indyjach zachodnich: na wyspach Ś. Trojcy, Berbice, Demerara, Ś. Łucyi, na przylądku dobréj nadziei i na wyspie Ś. Maurycego, składa się z 82 artykułów i został w tych dniach obudwom Izbom Parlamentu przełożony: Każda osada będzie miała swojego adwokata niewolników. Taki adwokat nie może być właścicielem niewolników ani dozorcą; wszelako, na przypadek, gdy nie może mieć do usług wolnych ludzi, może nająć niewolników ku posłudze domowéj. Tenże i jego pomocnicy, powinni być obrońcami w sądzie niewolnika, gdy zostanie oskarżony, równie pociągać powinni do odpowiedzialności i stawienia się w sądzie tych, którzy niewolnikowi krzywdę wyrządzili. Praca w niedzielę zakazana jest pod karą 3 f. szt. Batóg nie powinien być używany jako środek napędzający do roboty w polu, a nawet nie powinien być znakiem powagi, lecz tylko użyty w razie wykroczenia. Kobiety nie powinny być bite. Mężczyzni za przewinienie nie powinni być więcéj karani jak 25 plagami, i nigdy jednego dnia więcéj nad 25, i dopóty nie powinni być bici, dopóki w skutek dawniéjszéj kary, jeszcze się onym rany nie pogoiły. Podczas każdego ukarania powinno przynajmniéj znajdować się sześciu niewolników i jeden wolny jako świadkowie. Dzieci niewolników płci żeńskiéj mogą ulegać chłoście, jeżli takowa nie jest większa od chłosty zwyczajnéj w szkołach na dzieci wolnych. Każdy dozorca niewolników sporządzi książkę, w którą zapisywać będzie kary niewolnikom wymierzane. Podania téj książki, które w razie potrzeby muszą być przysięgą stwierdzone, przeglądać będzie co półroku adwokat niewolników. Niewolnicy będą mieli prawo wchodzić w związki małżeńskie, mając do tego pozwolenie swojego adwokata i swojego Pana. Jeżli Pan nie da niewolnikowi pozwolenia a adwokat się przekona, że ożenienie się nie będzie szkodliwe niewolnikowi, zatém za pozwoleniem jego każdy duchowny może dać ślub. Niewolnicy mogą nabywać majątku i mogą mieć prawo niém zarządzać, wszelako nie mogą posiadać statków, potrzeb do strzelania i niewolników. Mężowie nie mogą być rozłączani od żón, rodzice od dzieci przeciw ich woli, skoro dziecko ma mniéj jak lat 16. Pan, usamowalniający niewolników, starać się winien o ich utrzymanie, gdy niewolnik nie ma lat 6 lub przeszło 50. Każdy niewolnik za wiedzą adwokata może wchodzić z Panem swoim w układy o wykupienie siebie; w razie potrzeby może Pan być zmuszony zezwolić na wykupienie się niewolnika. W takim razie adwokat ze strony swojéj a z drugiéj Pan mianuje taksatora niewolnika, sędzia jest rozjemcą, i ci stanowią, wiele niewolnik za wykupienie siebie zapłacić powinien. Świadectwo niewolnika przed sądem jest ważne.

Według wiadomości z wyspy Ś. Maurycego, wyprawa francuzka stoczyła z krajowcami (Ovasami) znowu dwie potyczki. Okręty francuzkie: Terpsichore, Nievre i Charette zarzuciwszy kotwicę w Foul-Point, wysadziły wojsko, które doznało silnego odporu; przy pierwszém spotkaniu się poległo 75 Ovasów, a 50 raniono; Francuzi utracili 11 w zabitych i 50 mieli rannych, poczém wsiedli na okręty. Gdy w d. 4. Listopada Francuzi na nowo uderzyli, wypędzili krajowców ze szańców i weszli południowo-wschodnią bramą do Foul-Point. Ovasowie mieli 119 zabitych na placu a 55 w twierdzy; 27 wzięto w niewolę, poczém zburzono zamek i zawarto traktat.

Podług *Globe* odebrano wiadomość, że eskadra portugalska blokująca Terceirę, zabrała na nowo dwa okręty angielskich kupców.

Francyja.

Minister marynarki, Baron Haussez, wyjechał w d. 24. Kwietnia z Paryża do Toulonu, dokąd równie zamyślał nazajutrz udać się Delfin.

Gazette de France umieściła następujący wykaz okrętów i wojska lądowego przeciw Algierowi, nadesłany sobie z Toulonu z dnia 18go Kwietnia. Okręty: la Provence, okręt admiralski, na którym Wiceadmirał Duperré naczelny wódz zatknął swoję banderę. Zdaje się, że ten okręt przeznaczony zabrać wszystkich Jenerałów, niemniéj P. Mallet, szefa sztabu jeneralnego, P. Hugon, Kapitana okrętu, podszefa sztabu jeneralnego, naczelnego wodza floty do wylądowania przeznaczonéj; P. Ducampe de Ro-

samel, Kontraadmirała, dowódzcę naczelnego drugiej dywizyi; P. Fischer, nadchyrurga eskadry; P. Roy, Porucznika okrętu, Adjutanta Wiceadmirała; P. Frombone, podobnież; P. Guillois, Porucznika okrętu, Adjutanta pierwszego szefu sztabu jeneralnego; P. Rabi Krangrum, jeneralnego Komissarza eskadry i Kapelana na okręcie admiralskim.

Skład eskadry.

Okrętów linijowych 11, fregat 24, korwet 6, brygów 25, korwet pod ładunek 7, gabar 9, okrętów parnych 7, statków bombardyjskich 8; razem 97 okrętów wojennych. Statki bombardyjskie muszą mieć po 2 moździerze o 12 calach i po 4 działa o 12 calach w wylocie. Wszystkie okręty opatrzono w żywność na 6 miesięcy. Liczba okrętów przewozowych jeszcze nie oznaczona. Sądzą, że wyniesie do 600; przeznaczone są do zabrania części wojska i do przewiezienia potrzeb obozowych i oblężniczych. Z Marsylii opatrzono je w żywności; przybywszy do Toulonu stanęły w zatoce w szachownicę. Wszystkie umieszczone w stronie północno-zachodniej od zatoki, pode wsią la Seyne.

Wojska lądowe.

Minister wojny, Hr. Bourmont, wódz naczelny; Jenerał Lejtnant Desprez, szef sztabu jeneralnego; Jenerał Major Toloze, podszef sztabu jeneralnego; Jenerał Major Lahitte, naczelny wódz artyleryi; Jenerał Major Valazé, dowódzca inżynieryi. Będzie klisko 40 Adjutantów różnéj broni. — Denniée, nadintendent wojny, nadaptekarz, 6 podintendentów wojennych 1széj klassy, z których dopiero 4 przybyło; 3 dywizyje o 3 brygadach; 20 pułków po 2 batalijony; 4 kompanije artyleryi marynarki; złożone z 400 ludzi pod rozkazami P. Gollert de Neuf-Moulins i Préaux. Te kompanije połączą się z artyleryją lądową, i jako nie należące do wyprawy morskiéj, nie wsiędą na okręty królewskie, ani użyte będą do bombardowania, lecz zostawać będą pod rozkazami Pułkownika artyleryi lądowéj P. Capelle, z którym gatunkiem broni odchodzą. Daléj 18 kompanije artyleryi lądowéj, 6 kompanij pociągów, 76 dział oblężniczych po 16 i 24 funty, 8 granatników po 12 fun., 8 granatników oblężniczych po 8 fun., 20 dział polowych; każde działo ma amunicyi na 1000 wystrzałów; 2 kompanije pontonijerów, 4 bateryje oblężniczych podług nowego wzoru, 600 rac kongrewskich; 1200 rac marynarki na sposób kongrewski urządzonych; 50 płaskich statków mających 150 ludzi do wylądowania wojska; 1 kompanija dozorców chorych, 2 lub 3 kompanije minierów; 150 fortyfikacyi do przeniesienia (*Blancanst*) ze 150 ludźmi, do zasłonienia wojska od niespodzianego napadu Beduinów; 8000 pik dla piechoty; 12 moździerzy mających po 12 cali w wylocie; 10 kowali, 20000 siekier, 20000 łopat.

Pułki linijowe piechoty: Ner. 3, 6, 14, 15, 17, 20, 21, 23, 28, 29, 30, 34, 35, 37, 48, i 49. Pułki lekkiéj piechoty Ner. 1, 2, 4 i 9.

W d. 24. Kwietnia odprawił król. instytut francuzki doroczne posiedzenie czterech akademij, na którém przewodniczył P. Girard. P. Abbel Remusat odczytał wyrok o przyznaniu nagrody wyznaczonéj przez Hr. Wolney. P. Navier zdał sprawę z kass oszczędności. P. Lacretelle czytał ułamek swojéj historyi o powstaniu Greków, dotyczącey się Alego Paszy Janiny, a P. Dureau Delamelle rozprawę o wpływie domownictwa na zwierzęta od początku czasów historycznych aż do dni naszych.

Dzienniki Paryzkie mówią, że Xiążę Koburg oświadczył przybyłemu niedawno z Morei Pułkownikowi Berry de S. Vincent życzenie, zabrać z nim znajomość, i że ten uczony Oficer w d. 22. Kwietnia rozmawiał z JKWys. dwie godziny. Ten Pułkownik, jakoteż P. Eynard są najgorliwszymi i nieinteresowanymi przyjaciołmi Greków.

Z Toulonu donoszą pod dniem 20. Kwietnia: Delfin zjedzie do Marsylii w dniu 1. Maja, dnia 2go zabawi w tém mieście, dnia 3go pojedzie do Toulonu, w dniu 5. powróci do Marsylii, a z tamtąd w dniu 6. do Avignonu. Minister morski spodziewany z końcem Kwietnia w naszém mieście, dopiero w kilka dni po odjeździe Delfina ma powrócić. Pułki wyprawy nadchodzą od 17go na leże swoje w Cuers, Hyeres i t. d. Od dnia wczorajszego panuje silny wiatr północny, który kilka okrętów razem spędził i znaczne poczynił szkody. Fregata Venus przybyła w dniu 17. z Brestu, galijota Izis z Rochefort, fregata Herminie z Lorient, fregata Tetis z Brestu, a korweta Bonite w dniu 18. z Lorient. Tegoż samego dnia zawinął tu bryg Loiret od eskadry blokującéj Algier.

Monitor zawiera artykuł urzędowy, i Dziennikom oppozycyjnym do umieszczenia przesłany, który przeciw dawniejszemu artykułowi Gazety *Constitutionnel*, twierdzi, iż na teraz nie ma we Francyi walki między dawnym a nowym systematem rządowym, pochodzącéj z praw przez teraźniejszy rząd prawnie nabytych. Raczéj istnie walka między rządem monarchicznym a konstytucyjnym i dumném gminnowładztwem ludu, która widocznie chce wszystkę władzę zagarnąć, która chce nad Królem i Izbą Parów panować, i jeżli Król nie poświęci praw swoich, przez za-

przeczenie budżetu grozi przywieźć kraj do nieładu i zamieszania.

Hiszpanija.

Królestwo Ichmość Sycylijscy wyjechali w dniu 14. Kwietnia z Madrytu i udali się do Francyi. Tegoż samego dnia wyjechał Król Jmć Hiszpański ze wszystką swoją rodziną do Aranjuez.

Ameryka.

Podług listu z Bogoty z dnia 13. Lutego, otrzymał tameczny rząd urzędowe doniesienie z Meridy i Marakaibo, podług których oświadczono się tamże za temi samemi środkami, za jakiemi już wprzód były Karakas i inne miasta dawnej Wenzueli. — Komissyja wysłana do Wenezueli, aby prowincyje te przywiodła do posłuszeństwa, składa się z Jenerała Sucre, Biskupa z Santa Marta, i z Senora Garcia del Rio; wyjechać ma w drogę za dwa lub trzy dni i sądzą, że nie będzie bez skutku. Przynajmniej tego są zdania, że środek ten usunie pozór do powstania i że rząd, gdyby mieszczkańcy Wenezueli i nadal chcieli odmówić posłuszenstwa, zyska na sile moralnej i powodach prawnych, gdyby musiał chwycić się kroków, stósownych do okoliczności.

List z Marakaibo z dnia 20. Lutego donosi, że tam organizacyja nowej formy rządu czyni postępy, i że w dniu 8. Kwietnia miał być kongres w Walencyi.

Boliwar przesłał następujący list do Prezydenta kongresu: JW. Panie, najnowsze wypadki w prowincyi Wenezueli każą mi się spodziewać, że nieźle byłoby, gdybym do owej części rzeczypospolitej pojechał i doświadczył, czyliby nie można załatwić spory, które niestety naruszają porządek i spokojność narodu. Tym końcem wezwałem już naczelnika Wenezueli, aby się ze mną widział, lecz nie sądziłem za rzecz stosowną uczynić mu dalsze propozycyje w tak ważnej sprawie, bez oddania je wpród pod rozpoznanie kongresu, nietylko aby zgodnie z wolą reprezentantów ludu działać; lecz aby, jeżli kongres zgodzi się na propozycyje, otrzymać od tego ciała sankcyją, by przez to tém silniej w celu pojednania wystąpić.

(podp.) Boliwar.

Wiadomości z Kolumbii, dochodzące do 14. Lutego i odebrane w Londynie przez Nowy Jork, mówią o nowej konstytucyi, którą przyjął kongres kolumbijski w Bogocie zebrany. Zasady tej nowej konstytucyi są następujące: Całość rzeczypospolitej kolumbijskiej, stosownie do prawa zasadniczego z 1829. jest potwierdzona. Rząd jej będzie centralny, gminowładny, reprezentacyjny, oparty na wyborach, jego najwyższa władza w swojém zastósowaniu podzielona będzie na prawodawczą, wykonawczą i sądową; władza wykonawcza poruczona będzie kongresowi, złożonemu z Senatu i Izby reprezentantów, którego uchwały władza wykonawcza będzie sankcyjonowała; władza prawodawcza nie może być oddana jednej osobie lub pojedynczej korporacyi; władza wykonawcza poruczona będzie Prezydentowi rzeczypospolitej i powinna być przez Ministrów i Sekretarzy Stanu wykonywaną. W ważniejszych sprawach administracyi wspierać będzie Prezydenta rada Stanu. Sprawiedliwość administrowana będzie przez wyższych i niższych urzędników sądowych, używających zupełnej niepodległości w wykonywaniu swojego urzędu; rzeczpospolita dla łatwiejszego rządzenia, podzielona będzie na departamenta, prowincyje, kantony i dyjecezyje; utworzone będą Izby obwodowe, z władzą naradzania się i wyrokowania we wszystkich sprawach municypalnych i miejscowych, i donoszenia o wszystkiém rządowi, coby powszechny interes rzeczypospolitej obchodzić mogło (mianowicie każdy departament, którego ludność, majątek i inne stosunki są dostateczne do opędzenia kosztów takiej instytucyi, powinien mieć Izbę obwodową, departament zaś, z powodu ludności lub innych przyczyn niebędący w stanie takiej Izby ku powszechnemu dobru utrzymać, połączy się w tym celu z innym departamentem); okresy wyborów będą przedłużone, aby uniknąć niedogodności, wynikającej z częstej zmiany wyższych urzędników, i aby powtórnemu wyborowi tychże zapobiedz. Żadna władza kraju lub urzędnik nie będzie miał nieograniczonej lub jakiej innej powagi, tylko taką, jaką konstytucyja przepisała; żadna władza lub urzędnik nie będzie miał mocy przedsiębrać środki przeciw bezpieczeństwu osobistemu, oprócz wypadków, wyraźnie konstytucyją oznaczonych; każdy urzędnik publiczny ulega odpowiedzialności. Prezydent nie podlega odpowiedzialności, wyjąwszy w przypadku zdrady kraju konstytucyją oznaczonym; rzymsko-katolicka religija jest religiją Państwa. Rząd wykonywa protektorat nad Kościołem kolumbijskim i żadne inne publiczne nabożeństwo nie będzie dozwolone; konstytucyja zaręcza bezpieczeństwo osobiste, prawo własności majątku, równość w obliczu prawa, wolność druku, wolność zatrudnień i prawo petycyj."

WIDOWISKA we LWOWIE.

Teatr niemiecki. — Dziś: *Der Diamant des Geisterkönigs*, komische Zauber-Oper in 2 Akten.

Redaktor: Mikołaj Michalewicz; — Drukiem: Piotra Pillera.